รวมบทคัดย่อปริญญานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.๒๕๔๕ – ๒๕๔๘

ปิยะนาถ อังควาณิชกุล*

ในวารสารฉบับนี้ เป็นการรวบรวมบทคัดย่อปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระหว่าง พ.ศ.๒๕๔๕ – ๒๕๔๘ เนื่องจาก พ.ศ.๒๕๔๕ เป็นต้นมา บทคัดย่อปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ยังไม่มีการรวบรวมเผยแพร่**

ณัฐปิยะ อิสสระสงคราม. (๒๕๔๕). *การเปลี่ยนแปลงการแต่งกายของคนไทย รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.๒๔๑๑ – ๒๔๕๓)*. ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์ไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์สนั่น เมืองวงษ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี วงศ์สว่าง.

ปริญญานิพนธ์เรื่องนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการแต่งกายของคนไทย รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ.๒๔๑๑ – ๒๔๕๓ โดยศึกษาเรื่องราวการแต่งกาย การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้หลักฐานเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งที่ตีพิมพ์แล้วและยังไม่ได้ตีพิมพ์ รวมทั้งภาพเขียน ภาพถ่าย เป็นหลักฐานประกอบการศึกษา เพื่อให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงการแต่งกายของคนไทยในช่วงเวลาดังกล่าว โดยสาระที่สำคัญที่สรุปได้ดังนี้

สังคมไทยก่อนรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีลักษณะเป็นสังคมแบบจารีต รูปแบบการแต่งกายของชนชั้นสูง และสามัญชนมิได้แตกต่างกันมากนัก คือผู้ชายเวลาปกติไม่นิยมสวมเสื้อ นุ่งโจงกระเบนหรือนุ่งหยักรั้ง ผู้หญิงนุ่งโจงกระเบนหรือผ้าซิ่นและห่มผ้าแถบหรือผ้าสไบ ชนชั้นสูงจึงเน้นความแตกต่างในด้านคุณภาพและความงามของผ้า ความประณีตในการนุ่งห่มรวมทั้งเครื่องประดับที่สูงค่า เพื่อเป็นการบ่งบอกถึงชนชั้นและฐานะ ส่วนสามัญชนใช้ผ้านุ่งห่มที่เรียบง่ายในชีวิตประจำวัน เมื่อมีเทศกาลต่างๆ หรือเมื่อไปวัดสามัญชนจึงจะแต่งกายพิถีพิถันกว่าปกติ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ รวมทั้งด้านการแต่งกาย องค์พระมหากษัตริย์ให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการแต่งกาย เพราะถือเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นรูปธรรมของความเจริญก้าวหน้าของประเทศตามแบบตะวันตก โดยไม่ทอดทิ้งความเป็นไทย เครื่องแต่งกายสมัยนี้จึงเป็นการผสมผสานระหว่างเครื่องแต่งกายแบบตะวันตกและแบบเดิม สำหรับสามัญชนยังคงนุ่งห่มเช่นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น อย่างไรก็ตามการแต่งกายของสามัญชนก็มีส่วนเกี่ยวพันกับแนวคิดเรื่องความก้าวหน้าของสังคม โดยเฉพาะสามัญชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ ทั้งนี้เพราะรัฐได้พยายามดำเนินการให้สามัญชนสวมเสื้อ เพื่อแสดงถึงความเจริญของบ้านเมือง

การแต่งกายแบบใหม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมหลายด้าน เช่น ความนิยมผ้าตัดเสื้อ และเครื่องประดับจากตะวันตกในหมู่ชนชั้นสูง ชนชั้นกลางและสามัญชนเริ่มนิยมซื้อผ้าจากตะวันตกโดยเห็นว่าสะดวกกว่าผ้าทอใช้เอง จากการที่มีการใช้ผ้าจากตะวันตกมากขึ้น ทำให้หัตถกรรมทอผ้าเสื่อมลงไป นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงการแต่งกายยังทำให้เกิดอาชีพใหม่ที่เป็นที่ดีของคนในยุคนั้นคืออาชีพช่างเย็บผ้า แต่ผลของการบริโภคสินค้าตะวันตกทำให้ชนชั้นสูงและชนชั้นกลางบางส่วนเริ่มเป็นหนี้จากการซื้อของด้วยเงินเชื่อที่ห้างของชาวตะวันตก

---

* อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

** เนื่องจากพื้นที่มีจำกัด จึงลงข้อมูลได้ถึง พ.ศ. ๒๕๔๘ และมีความตั้งใจจะลงต่อเนื่องในโอกาสต่อไป ทั้งหลักสูตร ศศ.ม. กศ.ม. รวมถึงบทคัดย่อสารนิพนธ์ด้วย

ขรพรรษ ธรรมรส. (๒๕๔๖). *ผลกระทบต่อจังหวัดศรีสะเกษในกรณีพิพาทระหว่างไทยกับกัมพูชา เรื่อง ปราสาทเขาพระวิหาร พ.ศ.๒๕๐๒ – ๒๕๐๕.* ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์ไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์พลับพลึง คงชนะ, นายประดิษฐ สิลาบุตร.

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในจังหวัดศรีสะเกษ เนื่องจากกรณีพิพาทระหว่างไทยกับกัมพูชา กรณีปราสาทเขาพระวิหาร และศึกษาผลกระทบต่อจังหวัดศรีสะเกษ ภายหลังที่ศาลโลกได้ตัดสินให้เขาพระวิหารอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของกัมพูชา ตลอดจนนำผลที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้ประกอบการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ใช้วิธีการวิจัยทางประวัติศาสตร์ โดยศึกษาจากเอกสารชั้นต้นเป็นหลักร่วมกับเอกสารชั้นรองและสัมภาษณ์ผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ แล้วเสนอรายงานแบบพรรณนาวิเคราะห์ การศึกษาแบ่งออกเป็น ๕ บท มีเนื้อหาดังนี้

บทที่ ๑ กล่าวถึงสาเหตุการพิพาทระหว่างไทยกับกัมพูชากรณีปราสาทเขาพระวิหาร ปัญหาพรมแดน ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชา และอิทธิพลต่างชาติในกรณีความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชา

บทที่ ๒ กล่าวถึงเหตุการณ์พิพาทระหว่างไทย – กัมพูชา พ.ศ.๒๔๙๗ – ๒๕๐๕ การตัดความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทย – กัมพูชาครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ ผลจากการตัดความสัมพันธ์ทางการทูต กัมพูชาฟ้องศาลโลก และผลการตัดสินของศาลโลก

บทที่ ๓ กล่าวถึงปฏิกิริยาของชาวศรีสะเกษต่อกรณีพิพาท เช่น การวิพากษ์วิจารณ์ การเดินขบวนประท้วง การบริจาคทรัพย์เป็นค่าทนาย ความสัมพันธ์ระหว่างราษฎรไทยกับราษฎรกัมพูชา

บทที่ ๔ กล่าวถึงผลกระทบต่อจังหวัดศรีสะเกษ ในด้านการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว ด้านสังคม การคมนาคม

บทที่ ๕ บทสรุป

ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุการพิพาทระหว่างไทย กัมพูชา เรื่องปราสาทเขาพระวิหารนั้น เนื่องจากการปักปันเขตแดนระหว่างไทยกับฝรั่งเศสที่ทั้งสองฝ่ายจัดทำร่วมกัน แต่ในทางปฏิบัติเนื่องจากมีข้อจำกัดด้านความรู้และเครื่องมือในการทำแผนที่จึงทำให้ฝรั่งเศสจัดทำแผนที่แต่ฝ่ายเดียวเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เกิดปัญหาตามมา คือ ฝรั่งเศส ไม่ได้ปักปันแผนที่ตามสันปันน้ำตามหลักสากลที่ระบุไว้ในสนธิสัญญา ผลจากที่ฝรั่งเศสปักปันแผนที่ได้ก่อให้เกิดปัญหาพรมแดนระหว่างไทยและกัมพูชาในเวลาต่อมา รัฐบาลไทยได้พยายามหาทางติดต่อเจรจากับฝ่ายกัมพูชา ผู้สืบสิทธิจากฝรั่งเศส แต่ก็ไม่สามารถตกลงกันได้ ในที่สุดกัมพูชาจึงนำเรื่องปราสาทเขาพระวิหารฟ้องศาลโลกที่กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ การพิจารณาคดีดำเนินไปหลายปี ในที่สุดศาลโลกจึงตัดสินให้ปราสาทเขาพระวิหารตกอยู่ภายใต้อธิปไตยของกัมพูชา

กรณีพิพาทปราสาทเขาพระวิหารดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อจังหวัดศรีสะเกษหลายประการ อาทิ ด้านการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการคมนาคม รวมทั้งด้านจิตใจ

ด้านการเมืองการปกครอง ทำให้เขตจังหวัดศรีสะเกษลดลง ทำให้ส่งผลกระทบต่อภูมิรัฐศาสตร์ของจังหวัดศรีสะเกษ

ด้านเศรษฐกิจ ประชาชนชาวศรีสะเกษเคยมีรายได้จากการค้าขายผลิตผลในท้องถิ่นของตนกับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมปราสาทเขาพระวิหาร แต่เมื่อปราสาทเขาพระวิหารไม่ได้เป็นของไทย ประชาชนที่ประกอบอาชีพค้าขายบริเวณเส้นทางไปสู่ปราสาทเขาพระวิหารต่างขาดรายได้

ด้านสังคม ประชาชนชาวศรีสะเกษหลายชั่วคนถือว่าปราสาทเขาพระวิหารเป็นศาสนสถานของตนมาโดยตลอด เมื่อต้องสูญเสียปราสาทเขาพระวิหารจึงทำให้เกิดผลกระทบต่อทางด้านจิตใจของประชาชนชาวศรีสะเกษเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นแล้วการติดต่อไปมาหาสู่กันระหว่างชาวไทยและกัมพูชาในบริเวณนี้มีความยากลำบากมากขึ้น และพื้นที่บริเวณชายแดนก็ไม่ปลอดภัยเหมือนแต่ก่อน

ในการศึกษาเรื่องนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ชาวไทยควรศึกษาบทเรียนจากกรณีพิพาทระหว่างไทยกับกัมพูชา เรื่องปราสาทเขาพระวิหารว่า แท้ที่จริงเกิดจากแรงผลักดันของประเทศมหาอำนาจที่ทำให้ไทยกับกัมพูชาขัดแย้งกัน แต่มีผลกระทบถึงคนในท้องถิ่น ทำให้ชาวศรีสะเกษกับชาวกัมพูชาต้องขัดแย้งกัน ดังนั้น จึงควรสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาในระดับท้องถิ่น นอกจากนั้นควรสนับสนุนการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องที่มีผลต่อตนเองในลักษณะวิชาการ

พรพรรณ โปร่งจิตร. (๒๕๔๖). *การอพยพเคลื่อนย้ายของกลุ่มชนในสมัยอยุธยาที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์.* ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์ไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์พลับพลึง คงชนะ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์กวี วรกวิน.

ปริญญานิพนธ์เรื่องนี้ มีจุดมุ่งหมาย คือ เพื่อศึกษาเหตุการณ์ สาเหตุ และผลของการอพยพเคลื่อนย้ายของกลุ่มชนในสมัยอยุธยาที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์ โดยมุ่งศึกษาถึงเหตุการณ์การอพยพเคลื่อนย้าย โดยศึกษาจากเอกสารชั้นต้นที่ตีพิมพ์แล้ว และหนังสืออ่านประกอบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถสรุปเนื้อหาสำคัญได้ คือ

การอพยพเคลื่อนย้ายของกลุ่มชน ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) พ.ศ.๑๘๙๓ จนถึงการอพยพเคลื่อนย้ายในสมัยสมเด็จพระเจ้าเอกทัศน์ พ.ศ.๒๓๑๐ โดยสาเหตุของการอพยพมีหลายประการ เช่น การสงคราม การสร้างความสัมพันธ์ทางเครือญาติ การเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร และการติดต่อทำการค้า เป็นต้น ซึ่งผลของการอพยพเคลื่อนย้ายได้แสดงให้เห็นถึงความมั่นคงของกรุงศรีอยุธยาในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยเมื่อกรุงศรีอยุธยามีความมั่นคงในด้านต่างๆ ก็จะปรากฏการอพยพเคลื่อนย้ายของกลุ่มชนจากดินแดนอื่นมายังกรุงศรีอยุธยา ในทางตรงกันข้ามเมื่อกรุงศรีอยุธยาอ่อนแอ กำลังคนจากกรุงศรีอยุธยาก็จะถูกกวาดต้อนหรือมีการอพยพออกจากอาณาจักรอยุธยา ดังนั้นการอพยพเคลื่อนย้ายจึงเป็นเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ และมีผลต่อความเจริญและความเสื่อมของอาณาจักรอยุธยา

ยุธยา หมื่นสาย. (๒๕๔๖). *แนวคิดในการบริหารประเทศของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ : การศึกษาวิเคราะห์สุนทรพจน์ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ระหว่างพ.ศ.๒๕๐๑ – ๒๕๐๖.*
ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์ไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร.วงเดือน นาราสัจจ์, อาจารย์ศรีนคร คงธนะ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาแนวคิดในการบริหารประเทศของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ สะท้อนแนวคิดในการบริหารประเทศเรื่องความมั่นคงและการพัฒนา ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องความมั่นคงเป็นประเด็นหลักในการบริหารประเทศและการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง โดยจัดตั้งสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นศูนย์กลางในการบัญชาการงานด้านบริหาร มีการจัดสรรงบประมาณและปรับปรุงกลไกของรัฐด้านรักษาความมั่นคง แสวงหาความร่วมมือกับนานาประเทศ ตลอดจนใช้มาตรการทางกฎหมายเป็นเครื่องมือดำเนินการที่สำคัญ อนึ่งสุนทรพจน์ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ยังสะท้อนแนวคิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ประสานกับเรื่องความมั่นคงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและป้องกันการคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งขณะนั้นกำลังขยายอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรก (พ.ศ.๒๕๐๔ – ๒๕๐๙) ซึ่งมีความต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้านอย่างเป็นระบบ

เรืองศิลป์ หนูแก้ว. (๒๕๔๖). *ความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงธนบุรี ระหว่าง พ.ศ.๒๓๑๐ – ๒๓๒๕.*
ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์ไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์พลับพลึง คงชนะ, นางสาวกุลวดี เจริญศรี.

ปริญญานิพนธ์เรื่อง ความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงธนบุรี ระหว่าง พ.ศ.๒๓๑๐ – ๒๓๒๕ เป็นการศึกษาลักษณะความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงธนบุรีที่ชาวต่างชาติหลายเชื้อชาติเข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาค้าขายและอยู่อาศัยร่วมกัน

จุดมุ่งหมายของการศึกษาในเรื่องนี้ คือ เพื่อที่จะศึกษาปัจจัยสำคัญที่ทำให้กรุงธนบุรีเป็นสังคมนานาชาติ และศึกษาวิถีชีวิตของชาวต่างชาติทั้งในทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรมของชาวต่างชาติที่กรุงธนบุรี และเพื่อวิเคราะห์ผลจากการเป็นสังคมนานาชาติของกรุงธนบุรี โดยแบ่งบทออกได้ดังนี้ บทที่ ๑ ศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้กรุงธนบุรีเป็นสังคมนานาชาติ บทที่ ๒ ศึกษาการตั้งถิ่นฐานและการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับชาวต่างชาติในสมัยธนบุรี บทที่ ๓ ศึกษาชาวต่างชาติในกรุงธนบุรีในด้านการปกครองและวิถีชีวิตวัฒนธรรม และบทที่ ๔ วิเคราะห์บทบาทของชาวต่างชาติในสังคมธนบุรีในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม บทที่ ๕ ได้แก่บทสรุป

จากการศึกษาได้พบว่า ในกรุงธนบุรีมีชาวต่างชาติจำนวนมากที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน เช่น ชาวจีน ชาวมุสลิมเชื้อชาติต่างๆ ชาวมอญ ชาวลาว ชาวเวียดนาม ชาวกัมพูชา และชาวยุโรป ได้เข้ามาอาศัยในกรุงธนบุรี จำนวนชาวต่างชาติเหล่านี้ มีส่วนทำให้เศรษฐกิจของธนบุรีฟื้นตัว เพราะทำให้ธนบุรีได้แรงงานและการเก็บภาษีจากการค้า เป็นต้น

นอกจากนี้ ผู้ศึกษายังพบว่า สังคมนานาชาติในกรุงธนบุรี เกิดจากพัฒนาการอย่างต่อเนื่องของเมืองที่มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา จากเมืองท่าหน้าด่านซึ่งมีชุมชนชาวต่างชาติตั้งถิ่นฐานอยู่ก่อน เมื่อปี พ.ศ.๒๓๑๐ ธนบุรีได้ยกฐานะเป็นเมืองหลวงของเมืองไทย ทำให้ธนบุรีเปลี่ยนแปลงเป็นเมืองท่านานาชาติ และเป็นศูนย์รวมการบริหารราชการแผ่นดิน กรุงธนบุรีจึงมีปรากฏการณ์ความเป็นสังคมนานาชาติเช่นเดียวกับกรุงศรีอยุธยา

ในการศึกษาเรื่องนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะบางประการว่า ควรมีการศึกษาความเป็นสังคมนานาชาติสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น เพื่อให้เห็นภาพความต่อเนื่องของสังคมที่สัมพันธ์กับนานาชาติ ต่อเนื่องจากอยุธยาถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งเป็นยุคสุดท้ายก่อนที่ไทยจะเปลี่ยนแปลงสังคมเป็นแบบตะวันตก

วรายุทธ สายทอง. (๒๕๔๗). *การปกครองคณะสงฆ์ไทยภายใต้พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ.๑๒๑.* ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์ไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร.วงเดือน นาราสัจจ์, รองศาสตราจารย์ณรงค์ พ่วงพิศ.

ปริญญานิพนธ์เรื่องนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษารูปแบบและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ภายใต้พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ.๑๒๑ สาเหตุของการตราพระราชบัญญัติ การวิเคราะห์ผลของการปกครองคณะสงฆ์ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้พระราชบัญญัติดังกล่าว โดยเน้นการวิจัยจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งที่ตีพิมพ์แล้วและยังไม่ได้ตีพิมพ์ เนื้อหาที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

สาเหตุของการใช้พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ.๑๒๑ พบว่าเกิดจากความพยายามแก้ปัญหาความแตกแยกระหว่างนิกายสงฆ์ เพื่อแก้ไขการประพฤติปฏิบัติผิดของพระสงฆ์ และปัญหาความล่าช้าในการแก้ปัญหาภายในคณะสงฆ์ เพื่อรวมคณะสงฆ์เป็นคณะสงฆ์แห่งชาติ และเพื่อให้เจ้าคณะมณฑลมีอำนาจในการขยายการศึกษาตามนโยบายของรัฐ

รูปแบบและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติ มีคณะกรรมการมหาเถรสมาคมซึ่งมีอำนาจสูงสุดทำหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ ในส่วนภูมิภาคมีเจ้าคณะมณฑล เจ้าคณะเมือง เจ้าคณะแขวง และเจ้าอาวาสทำหน้าที่การปกครองตามลำดับ มีบทบัญญัติระบุอำนาจ หน้าที่ และบทลงโทษ

ผลของการปกครองคณะสงฆ์ภายใต้พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ.๑๒๑ คือ ทำให้ปัญหาการแตกแยกระหว่างนิกายลดน้อยลง การแก้ไขปัญหาความประพฤติปฏิบัติผิดของพระสงฆ์ทำได้อย่างรวดเร็วโดยการออกคำสั่ง กฎระเบียบ และประกาศบังคับใช้อย่างสม่ำเสมอเป็นผลให้ความล่าช้าในการแก้ไขปัญหาสงฆ์หมดไป รวมทั้งสามารถรวมคณะสงฆ์ล้านนาและคณะสงฆ์อีสานเข้ามาเป็นคณะสงฆ์แห่งชาติที่มีระเบียบปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

ปัญหาและอุปสรรคในการปกครองคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งนำไปสู่การยกเลิกพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ปัญหาและอุปสรรคภายในคณะสงฆ์ เนื่องจากกรรมการมหาเถรสมาคมขาดอำนาจที่สมบูรณ์ในการปกครอง เจ้าคณะปกครองบางส่วนขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความไม่สอดคล้องในการจัดสรรตำแหน่งการปกครองในระดับมณฑล ส่วนปัญหาและอุปสรรคภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดและระบบการปกครองคณะสงฆ์ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากตัวพระราชบัญญัติ เนื่องจากพระราชบัญญัติระบุจำนวนกรรมการมหาเถรสมาคมมีอำนาจในการลงมติไม่ชัดเจนและเอื้อประโยชน์ให้ฝ่ายธรรมยุติกนิกายปกครองฝ่ายมหานิกายฝ่ายเดียว ประเด็นต่างๆ เหล่านี้นำไปสู่การยกเลิกพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ.๑๒๑ ในพ.ศ.๒๔๘๔

ดวงพร บี่หัตถกิจกูล. (๒๕๔๗). *งานสังคมสงเคราะห์ของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม.* ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชมพูนุท นาคีรักษ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี วงศ์สว่าง.

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงงานสังคมสงเคราะห์ของรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ในระหว่างดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีทั้ง ๒ วาระ คือ พ.ศ.๒๔๘๑ – ๒๔๘๗ และพ.ศ.๒๔๙๑ – ๒๔๙๙ จากการศึกษาพบว่างานสังคมสงเคราะห์ทั้ง ๒ วาระนี้มีความแตกต่างกัน ในวาระแรกของการบริหารประเทศของรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม งานสังคมสงเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายสร้างชาติของรัฐบาลที่ต้องการเน้นบทบาทและความชอบธรรมของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ตามลัทธิผู้นำนิยม การดำเนินงานสังคมสงเคราะห์มีการจัดตั้งกรมประชาสงเคราะห์ขึ้นเมื่อพ.ศ.๒๔๘๓ เพื่อช่วยเหลือประชาชนทั้งทางด้านการประกอบอาชีพ ที่อยู่อาศัย และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน การดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลเป็นอย่างดี จนกระทั่งจอมพล ป.พิบูลสงครามหมดอำนาจลงในพ.ศ.๒๔๘๗

การกลับมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในวาระที่ ๒ ของจอมพล ป.พิบูลสงคราม พ.ศ.๒๔๙๑ – ๒๔๙๙ ทำให้งานสังคมสงเคราะห์กลับมามีบทบาทอีกครั้งหนึ่ง แต่ในวาระที่สองนี้งานสังคมสงเคราะห์มีลักษณะที่ตอบสนองต่อสังคมมากขึ้น การดำเนินงานด้านสังคมสงเคราะห์ขึ้นอยู่กับปัจจัยของเหตุการณ์เป็นสำคัญ ดังเช่นการดำเนินงานด้านสังคมสงเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาเงินเฟ้อหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้นมา รัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงเน้นส่งเสริมการสงเคราะห์ด้านอาชีพแก่ประชาชน เช่นการสนับสนุนนิคมสร้างตนเอง การจัดตั้งสมาคมอาชีพ การจัดตั้งตลาดเพื่อคนไทย เมื่อผนวกกับความสนใจของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามที่ต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ โครงการจัดสร้างอาคารสงเคราะห์จึงได้ดำเนินการจนแล้วเสร็จ ในส่วนของงานอนาถาสงเคราะห์รัฐบาลก็ให้ความสำคัญในการจัดสถานสงเคราะห์ให้ครอบคลุมบุคคลกลุ่มต่างๆ ทั้งเด็กอนาถา คนชราอนาถา และคนทุพพลภาพ นับว่างานสังคมสงเคราะห์ได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

อนึ่งในยุคนี้งานสังคมสงเคราะห์ยังได้รับการสนับสนุนทางวิชาการจากสหรัฐอเมริกามีผลให้งานด้านนี้ได้รับการพัฒนาทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง จนมีการจัดการศึกษาด้านสังคมสงเคราะห์ขึ้น ก่อให้เกิดบุคลากรรวมทั้งงานวิจัยทางด้านปัญหาสังคมให้รัฐบาลในยุคต่อๆ มาใช้เป็นแนวทางในการวางนโยบายแก้ปัญหาสังคม กล่าวได้ว่างานสังคมสงเคราะห์ในยุคของจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นต้นแบบของการจัดการสังคมสงเคราะห์ในปัจจุบัน

พรชัย นาคสีทอง. (๒๕๔๘). *การศึกษาจดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติในฐานะที่เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์.* ปริญญานิพนธ์ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์ไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์พลับพลึง คงชนะ, รองศาสตราจารย์ดนัย ไชยโยธา.

จดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติเป็นเอกสารที่บันทึกโดยหลวงอุดมสมบัติ (จัน) ซึ่งเป็นข้าราชการในกรมพระคลังสินค้าที่ได้รับมอบหมายจากพระยาศรีพิพัฒน์เมื่อครั้งเป็นแม่ทัพนำกำลังไปช่วยเมืองนครศรีธรรมราชและเมืองสงขลาปราบขบถไทรบุรีเมื่อ พ.ศ.๒๓๘๑ ให้รายงานข้อราชการเกี่ยวกับหัวเมืองปักษ์ใต้และหัวเมืองประเทศราชมลายูที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวและเหล่าขุนนางได้ประชุมปรึกษาหารือกันที่กรุงเทพฯ บอกไปให้ทราบ จดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติจึงเป็นเอกสารชั้นต้นที่นักวิชาการใช้อ้างอิงในการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นเสมอ

ต้นฉบับจดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติเป็นสมุดไทยดำเขียนตัวอักษรไทยมีทั้งหมด ๑๕ ฉบับ ซึ่งเป็นเอกสารที่เป็นมรดกตกทอดมาในหมู่ทายาทของพระยาศรีพิพัฒน์ จนกระทั่งในพ.ศ.๒๔๔๙ ทายาทผู้หนึ่งของพระยาศรีพิพัฒน์ได้ทูลเกล้าฯ ถวายจดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติแด่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากนั้นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพจึงขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตจัดพิมพ์เผยแพร่เป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.๒๔๔๙ จากนั้นจนถึงปัจจุบันได้มีการจัดพิมพ์จดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติทั้งหมด ๘ ครั้ง รวมทั้งได้แปลและตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษโดย Syril Skinner ชื่อ "Rama III and the Siamese Expedition to Kedah in 1839 : The Dispatches of Luang Udomsombat"

อย่างไรก็ตาม เท่าที่ผ่านมาจดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติได้มีการนำไปใช้เพื่ออ้างอิงในงานวิชาการเท่านั้น แต่ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาเรื่องราวที่ปรากฏในจดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติในรายละเอียดและในฐานะที่เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาจดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติในฐานะที่เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ โดยได้ใช้วิธีการวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์พร้อมกับนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นต้นอื่นๆ ได้แก่ จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๓ จ.ศ.๑๒๐๐ – ๑๒๐๑ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบเรื่องราวที่ปรากฏในจดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติทั้งในรายละเอียดและภาพรวม อีกทั้งสามารถอธิบายถึงคุณค่าของจดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติในฐานะที่เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ได้อย่างเป็นรูปธรรม และเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักวิชาการและผู้สนใจที่ต้องการใช้จดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติเพื่อการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาลำดับเหตุการณ์ในจดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติพบว่ามีเหตุการณ์สำคัญๆ แบ่งได้ดังนี้

๑) เหตุการณ์ตระเตรียมราชการทัพและการเดินทางของทัพหลวง

๒) เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในเมืองต่างๆ ซึ่งแบ่งการศึกษาออก ๔ ประเด็น ดังต่อไปนี้

๒.๑) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากผลสืบเนื่องของการต่อต้านของกลุ่มเชื้อสายเจ้าเมืองไทรบุรีที่มีต่อผู้ปกครองคนไทย

๒.๒) เหตุการณ์การวิวาทในเมืองกลันตันของหมู่เชื้อสายเจ้าเมืองกลันตัน

๒.๓) เหตุการณ์อสัญกรรมของเจ้าพระยานครศรีธรรมราช (น้อย)

๒.๔) เหตุการณ์เกี่ยวกับการจัดเครื่องราชบรรณาการเมืองตรังกานูเพื่อส่งให้กรุงเทพฯ

๓) เหตุการณ์การกวาดต้อนครอบครัวและการจัดการครัวเรือนที่เป็นฝ่ายพวกขบถเมืองไทรบุรี

ขณะเดียวกันเมื่อนำเหตุการณ์สำคัญดังกล่าวนี้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเอกสารประวัติศาสตร์อื่นๆ โดยเฉพาะจดหมายเหตุ จ.ศ.๑๒๐๐ – ๑๒๐๑ (พ.ศ.๒๓๘๑ – ๒๓๘๒) พบว่าเนื้อหาในจดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติส่วนใหญ่ถูกต้องและสอดคล้องตรงกัน แต่เนื่องจากวิธีการบันทึกของหลวงอุดมสมบัติเป็นไปในลักษณะการถ่ายทอดพระราชดำรัสและคำกราบบังคมทูลของบรรดาเหล่าขุนนางเป็นแบบสนทนาโต้ตอบ ส่วนคำกราบบังคมทูลข้อข้าราชการจากใบบอกและคำให้การก็สรุปเฉพาะใจความสำคัญ รวมทั้งการบันทึกในลักษณะ "วันต่อวัน" ทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ในจดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติบางเหตุการณ์มีใจความไม่ต่อเนื่องสมบูรณ์ แต่ข้อมูลในจดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติยังคงมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ และในกรณีที่ต้องการศึกษาเหตุการณ์อย่างละเอียดนั้น จำเป็นต้องใช้จดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติควบคู่กับเอกสารชั้นต้นอื่นๆ ประกอบด้วย เพราะจะทำให้มองเห็นภาพเหตุการณ์ได้ชัดเจนกว่าการใช้เฉพาะจดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติเพียงอย่างเดียว

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ จดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติจึงมีคุณค่าในฐานะที่เป็นเอกสารประวัติศาสตร์ชั้นต้นที่บันทึกเหตุการณ์หัวเมืองปักษ์ใต้และหัวเมืองประเทศราชมลายูช่วง พ.ศ.๒๓๘๑ – ๒๓๘๒ และสะท้อนพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวในด้านต่างๆ ได้ชัดเจน เป็นต้นว่า การจัดการปกครองหัวเมืองปักษ์ใต้และหัวเมืองประเทศราชมลายู ความสัมพันธ์กับ

อังกฤษและพระบรมราโชบายเกี่ยวกับการปราบปรามฝิ่น รวมทั้งมีคุณค่าในฐานะที่สะท้อนลักษณะสภาพบ้านเมืองและสภาพการเมืองการปกครองหัวเมืองปักษ์ใต้ของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว นอกจากนี้การบันทึกของหลวงอุดมสมบัติในลักษณะ "คำต่อคำ" ทำให้ทราบถึงเอกสารประวัติศาสตร์อื่นๆ ที่ปรากฏอยู่ในจดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติประเภทต่างๆ ได้แก่ สารตรา ท้องตรา ใบบอก คำให้การ ฯลฯ ขณะเดียวกัน จดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติยังมีคุณค่าในฐานะที่สะท้อนพระราชานุกิจและธรรมเนียมราชการในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ชัดเจนกว่าเอกสารชั้นต้นอื่นๆ

ปานหทัย ศรีสุรา. (๒๕๔๘). *นโยบายการจัดการศึกษาโรงเรียนราษฎร์ในประเทศไทย (พ.ศ.๒๔๓๑ – ๒๔๗๙).* ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์ไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี วงศ์สว่าง, รองศาสตราจารย์ณรงค์ พ่วงพิศ.

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ ระหว่างพ.ศ.๒๔๓๑ – ๒๔๗๙ โดยศึกษาปัญหาของโรงเรียนราษฎร์ นโยบายและการดำเนินงานของรัฐบาลในการจัดการศึกษา และผลจากการแก้ปัญหาของโรงเรียนราษฎร์

จากการศึกษาพบว่า การศึกษาของไทยก่อนรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นการศึกษาที่ไม่มีแบบแผน โดยไปศึกษากับพระที่วัด ต่อมาใน พ.ศ.๒๔๒๘ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงได้มีการจัดตั้งโรงเรียนที่ทำการสอนเหมือนอย่างในปัจจุบัน และโปรดเกล้าฯ ให้กรมศึกษาธิการออกประกาศกำหนดการสอบไล่เพื่อให้เด็กมีความรู้ได้มาตรฐานที่เท่ากัน

เมื่อการศึกษาขยายตัวมากขึ้นจึงทำให้มีการจัดตั้งโรงเรียนโดยราษฎรที่เรียกว่าโรงเรียนราษฎร์ซึ่งมีทั้งของชาวตะวันตก ชาวไทยและชาวจีน โดยในการจัดตั้งนี้ก็มีจุดประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป สำหรับพวกมิชชันนารีมีจุดประสงค์ที่จะมาเผยแพร่ความเชื่อทางคริสตศาสนา ส่วนชาวไทยเพื่อช่วยรัฐบาลอบรมสั่งสอนเด็กให้ได้รับความรู้เพื่อไปประกอบอาชีพและเป็นอนุสรณ์ของบุคคลที่ได้ก่อตั้ง ส่วนชาวจีน เพื่ออบรมสั่งสอนวิชาชีพ สืบทอดวัฒนธรรมทางด้านภาษาและเพื่อรักษาวัฒนธรรมจีนไว้ ในหมู่ลูกหลานจีนที่อพยพมาอยู่ในประเทศไทย

เนื่องจากการศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ได้มีการขยายตัวออกไปอย่างแพร่หลายจึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้น เช่น โรงเรียนของพวกมิชชันนารีได้มีการสอนภาษาต่างประเทศ ประวัติศาสตร์ต่างประเทศ จึงทำให้ราษฎรไม่ได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทยและไม่รู้หนังสือภาษาไทยว่ามีการเขียนอ่านอย่างไร ส่วนโรงเรียนของชาวจีนมีการเผยแพร่อุดมการณ์ทางการเมืองในโรงเรียนซึ่งเป็นอันตรายต่อการปกครองและความมั่นคงของประเทศไทย

ด้วยเหตุนี้รัฐบาลในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงพยายามเข้าควบคุมโรงเรียนราษฎร์ด้วยการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.๒๔๖๑ แต่โรงเรียนจีนทำการคัดค้านโดยทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ เช่น สอนภาษาจีนและสอนลัทธิไตรราษฎร์ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.๒๔๖๑ เสียใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติป้องกันการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยการประกาศพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับแก้ไข พ.ศ.๒๔๗๐ ขึ้นใช้ควบคุมโรงเรียนราษฎร์อีกฉบับหนึ่งแต่ปรากฏว่าการควบคุมการจัดการศึกษาของคนจีนก็ยังไม่สำเร็จ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายการควบคุมโรงเรียนราษฎร์ใหม่ด้วยการวางแผนร่างพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ขึ้นในพ.ศ.๒๔๗๕ แต่ได้เกิดเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครองพ.ศ.๒๔๗๕ เสียก่อน หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.๒๔๗๕ รัฐบาลจึงได้มีการดำเนินการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์พ.ศ.๒๔๗๙ เพื่อที่จะควบคุมโรงเรียนราษฎร์ให้เกิดความรัดกุมมากขึ้น

ยุทธพงษ์ วงศ์เมืองสรรค์. (๒๕๔๘). *บทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคชาติไทย จังหวัดสุพรรณบุรี (พ.ศ.๒๕๑๘ – ๒๕๔๔).* ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี วงศ์สว่าง, รองศาสตราจารย์ณรงค์ พ่วงพิศ.

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคชาติไทย จังหวัดสุพรรณบุรี ระหว่างพ.ศ.๒๕๑๘ – ๒๕๔๔ จากการศึกษาพบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคชาติไทย จังหวัดสุพรรณบุรีมีบทบาททางการเมืองทั้งในสภาผู้แทนราษฎร นอกสภาผู้แทนราษฎร ตลอดจนมีบทบาทในการบริหารประเทศ

สำหรับบทบาทในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นบทบาททางการเมืองที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคชาติไทย จังหวัดสุพรรณบุรีมีบทบาทในการตั้งกระทู้ถาม การเสนอญัตติ การเสนอร่างพระราชบัญญัติ การอภิปรายการทำงานในคณะกรรมาธิการคณะต่างๆ รวมทั้งมีบทบาทในฐานะเป็นผู้นำฝ่ายค้านและประธานสภาผู้แทนราษฎรด้วย

ส่วนบทบาทนอกสภาผู้แทนราษฎรก็มีการเยี่ยมเยียนประชาชนและให้ความช่วยเหลือด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การนำปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนไปแจ้งแก่รัฐบาลการร้องขอให้ข้าราชการผู้รับผิดชอบแก้ไขปัญหาของประชาชน หรือการช่วยเหลือโดยใช้กำลังทรัพย์ของตนเอง เป็นต้น

นอกจากนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคชาติไทย จังหวัดสุพรรณบุรียังมีบทบาทในฐานะเป็นฝ่ายบริหารด้วย การดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีกระทรวงต่างๆ ทั้งนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคชาติไทย จังหวัดสุพรรณบุรีมีปัจจัยสนับสนุนให้ได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งในฐานะฝ่ายบริหาร ได้แก่ การเป็นผู้มีประสบการณ์และอาวุโสทางการเมือง การได้รับการสนับสนุนจากหัวหน้าพรรค การเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือพรรคในด้านต่างๆ รวมถึงการจัดสรรตำแหน่งตามโควต้าภาคของพรรคชาติไทย การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคชาติไทย จังหวัดสุพรรณบุรีอยู่ในฐานะฝ่ายบริหารทำให้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารประเทศและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้โดยตรง รวมถึงสามารถสนับสนุนงบประมาณมาลงในพื้นที่เพื่อพัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยบทบาทต่างๆ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคชาติไทย จังหวัดสุพรรณบุรีดังได้กล่าวมานี้ ส่งผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคชาติไทยได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้แทนของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีอย่างต่อเนื่องมาตลอดนับตั้งแต่มีการตั้งพรรคชาติไทยและส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกในพ.ศ.๒๕๑๘

สมคเน แผลงฤทธิ์. (๒๕๔๘). *บทบาทของตลาดในกรุงเทพมหานครต่อการค้าภายในและการค้ากับต่างชาติในสมัยรัชกาลที่ ๓ ถึงรัชกาลที่ ๕*. ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์ไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ชาติชาย พณานานนท์, อาจารย์รวิพรรณ สาลีผล.

งานวิจัยชิ้นนี้มีจุดมุ่งหมายหลักที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้ตลาดภายในกรุงเทพมหานครขยายตัวตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ ๓ ถึงรัชกาลที่ ๕ ตลอดจนศึกษาวิเคราะห์บทบาทของตลาดในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการค้าภายในประเทศและการค้ากับพ่อค้าต่างชาติที่เข้ามาติดต่อค้าขายในช่วงดังกล่าว เพื่อให้ทราบว่าตลาดภายในกรุงเทพมหานครมีบทบาทอย่างไรทางด้านการค้าภายในและการค้ากับชาวต่างชาติ และนำเสนอภาพรวมเกี่ยวกับบทบาททางด้านการค้าขายของตลาดภายในตัวเมืองหลวงที่มีต่อเศรษฐกิจของประเทศ

ผลการศึกษาพบว่า มีปัจจัยสำคัญสามประการที่มีส่วนช่วยผลักดันให้ตลาดภายในกรุงเทพมหานครขยายตัวเพิ่มขึ้นในช่วงดังกล่าว คือ นโยบายการส่งเสริมการค้าของรัฐบาล สถานที่ตั้งและทรัพยากรภายในประเทศ และการขยายตัวทางด้านการคมนาคมภายในตัวเมือง ปัจจัยทั้งสามประการนี้ช่วยทำให้ตลาดสำคัญต่างๆ ภายในกรุงเทพมหานคร เช่น ตลาดท่าเตียน ตลาดเสาชิงช้า ตลาดบางลำพู ตลาดสำเพ็ง ตลาดบางรัก ขยายตัวเพิ่มขึ้น และเกิดย่านการค้าต่างๆ ตามริมถนนสายสำคัญๆ เช่น ถนนเจริญกรุง ถนนบำรุงเมือง และถนนเฟื่องนคร เป็นต้น ซึ่งมีทั้งกิจการที่ดำเนินงานโดยชาวไทยและชาวต่างชาติ

ในช่วงสมัยรัชกาลที่ ๓ ถึงสมัยรัชกาลที่ ๔ ก่อนการทำสนธิสัญญาเบาว์ริงนั้น มีพ่อค้าและลูกค้าชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาติดต่อค้าขายภายในกรุงเทพมหานครไม่มากนัก พ่อค้าและลูกค้าที่เข้ามาติดต่อค้าขายในช่วงนี้ส่วนใหญ่มักเป็นชาวจีน ส่วนชาวยุโรปยังมีอยู่ค่อนข้างน้อย ในช่วงนี้ตลาดภายในกรุงเทพมหานครจึงมีบทบาทสำคัญต่อการค้าภายในประเทศเป็นหลัก โดยทำหน้าที่เป็นจุดศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าต่างๆ ภายในตัวเมือง และมีการติดต่อค้าขายกับภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศด้วย

หลังจากการทำสนธิสัญญาเบาว์ริงในสมัยรัชกาลที่ ๔ จนถึงสิ้นสมัยรัชกาลที่ ๕ มีพ่อค้าและลูกค้าจากต่างประเทศเดินทางเข้ามาติดต่อค้าขายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าต่างๆ ภายในกรุงเทพมหานครในช่วงระยะนี้จึงคึกคักมาก นอกจากจีนและชาติอื่นๆ ในแถบเอเชีย อาทิ สิงคโปร์ ฮ่องกง อินเดีย แล้ว ก็จะมีพ่อค้าและลูกค้าชาวยุโรปเดินทางเข้ามาแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าต่างๆ เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะชาวอังกฤษ เยอรมัน สวีเดน และนอร์เวย์ และประเทศอื่นๆ ทางทวีปยุโรป ได้ใช้เรือสินค้าขนาดใหญ่เดินทางเข้ามาค้าขายที่กรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมาก

ตลาดในกรุงเทพมหานครจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการค้าขายทั้งภายในและกับชาวต่างชาติ โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางการค้าขายกับลูกค้าทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ในการเป็นตลาดหลักที่รวบรวมสินค้าต่างๆ จากภายในประเทศมาจำหน่ายให้กับลูกค้าทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามาแลกเปลี่ยนซื้อขายในเมืองหลวง ในทางกลับกันก็เป็นศูนย์กลางกระจายสินค้าจากต่างประเทศไปสู่ตลาดในภูมิภาค นอกจากนั้นตลาดภายในกรุงเทพมหานครยังทำหน้าที่เป็นแหล่งผลิตสินค้าออกมาจำหน่ายให้กับลูกค้าภายในตัวเมืองด้วย กิจกรรมทางเศรษฐกิจในตลาดกรุงเทพมหานครยังส่งเสริมให้มีการใช้เงินตราอย่างแพร่หลาย เนื่องจากการใช้เงินตราทำให้การซื้อขายสามารถดำเนินไปได้โดยสะดวก ตลาดในกรุงเทพมหานครช่วงสมัยรัชกาลที่ ๓ ถึงรัชกาลที่ ๕ จึงมีความสำคัญในการส่งเสริมการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศในช่วงเวลาดังกล่าว

สมพร คงถาวร. (๒๕๔๘). *บทบาทพระธรรมจาริกในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชาวเขาในท้องถิ่นทุรกันดาร พ.ศ.๒๕๐๘ – ๒๕๔๕.* ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์ไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชมพูนุท นาคีรักษ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี วงศ์สว่าง.

ปริญญานิพนธ์เรื่อง บทบาทพระธรรมจาริกในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชาวเขาในท้องถิ่นทุรกันดาร พ.ศ.๒๕๐๘ – ๒๕๔๕ เป็นการศึกษาบทบาทของพระธรรมจาริกในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชาวเขาทางด้านต่างๆ เช่น การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาทางด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

จุดมุ่งหมายของการศึกษาในเรื่องนี้ คือ เพื่อจะศึกษาปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดโครงการพระธรรมจาริก ศึกษาบทบาทของพระธรรมจาริกในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชาวเขาในท้องถิ่นทุรกันดาร และเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่ของพระธรรมจาริก

จากการศึกษาได้พบว่า โครงการพระธรรมจาริกเกิดจากการที่รัฐบาลได้มองเห็นความสำคัญของพระภิกษุสงฆ์ในการช่วยเหลือพัฒนาชุมชนชาวเขา ซึ่งกำลังก่อปัญหาให้กับรัฐบาลในสมัยนั้น เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การปลูกฝิ่น การถูกยุยงจากคอมมิวนิสต์ให้เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาล ดังนั้นรัฐบาลจึงได้มอบให้กรมประชาสงเคราะห์อาราธนาพระภิกษุออกเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชาวเขา เพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางจิตใจกับชาวเขาเผ่าต่างๆ ภายใต้ชื่อโครงการพระธรรมจาริกซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๕๐๘ มีสำนักงานส่วนกลางอยู่ที่วัดเบญจมบพิตร สำนักงานส่วนภูมิภาคอยู่ที่วัดศรีโสดา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ตลอดระยะเวลาที่พระธรรมจาริกได้เข้าไปปฏิบัติงานตั้งแต่พ.ศ.๒๕๐๘ – ๒๕๔๕ ได้ปฏิบัติภารกิจหลัก ๓ ด้าน คือ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การส่งเสริมการศึกษา และพัฒนาสาธารณูปการ ส่งผลให้ชาวเขามีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนามากขึ้น จะเห็นได้จากการที่ชาวเขาได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา แสดงตนเป็นพุทธมามกะ และขอเข้ารับการบรรพชาอุปสมบทเพื่อศึกษาธรรมวินัยในพระพุทธศาสนา นอกจากนี้การปฏิบัติงานของพระธรรมจาริกยังทำให้ชาวเขายังมีทัศนคติที่ดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อันเป็นประโยชน์ต่อการเข้าไปพัฒนาชาวเขาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอีกด้วย

ในการศึกษายังพบว่า การปฏิบัติงานของพระธรรมจาริก ต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคมากมายหลายประการและผู้บริหารโครงการฯ พยายามที่จะแก้ไขปัญหาตลอดจนผลกระทบที่มีต่อชุมชนและการดำเนินงานของโครงการ เพื่อจัดวางระบบและรูปแบบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมจาริกสืบต่อไป

สุรีรัตน์ เชิญชัยวชิรากุล. (๒๕๔๘). *ปัญหาในสังคมไทย : กรณีศึกษาจากหนังสือจดหมายเหตุฯ บางกอกรีคอร์เดอร์.* ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์ไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์พลับพลึง คงชนะ, อาจารย์ ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์.

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๓) ได้มีหนังสือพิมพ์ขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย มีชื่อว่า "หนังสือจดหมายเหตุฯ บางกอกรีคอร์เดอร์" ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ภาษาไทยที่ออกโดยหมอบรัดเลย์ (Dan Beach Bradley) มิชชันนารีชาวอเมริกันเป็นทั้งเจ้าของและบรรณาธิการ หนังสือจดหมายเหตุฯ บางกอกรีคอร์เดอร์ที่ออกในสมัยรัชกาลที่ ๓ ได้ออกเป็นรายเดือนมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๖ ฉบับ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ค.ศ.๑๘๔๔ ถึงเดือนตุลาคม ค.ศ.๑๘๔๕ โดยได้เริ่มตีพิมพ์ฉบับแรกในวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ค.ศ.๑๘๔๔ (พ.ศ.๒๓๘๗) ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔) หนังสือจดหมายเหตุฯ บางกอกรีคอร์เดอร์ได้ออกเป็นรายปักษ์ มีจำนวนทั้งสิ้น ๔๘ ฉบับ เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ค.ศ.๑๘๖๕ ถึงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ค.ศ.๑๘๖๗ เป็นระยะเวลาสองปี

เนื้อหาและรูปแบบของการออก "หนังสือจดหมายเหตุฯ บางกอกรีคอร์เดอร์" ในช่วงเวลาทั้งสองรัชกาลนี้มีความแตกต่างกัน คือ เนื้อหาในสมัยรัชกาลที่ ๓ มีลักษณะคล้ายหนังสือสารคดีมากกว่าหนังสือพิมพ์ เรื่องราวที่ตีพิมพ์จึงเป็นการนำเสนอความรู้ ด้านการแพทย์ ตำรายา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี พงศาวดาร และประวัติศาสตร์ของยุโรปเป็นหลัก ส่วนข่าวสารที่นำเสนอโดยมากมักเป็นข่าวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายนอกประเทศ และเป็นข่าวจากทวีปยุโรปซึ่งแตกต่างจากหนังสือจดหมายเหตุฯ บางกอกรีคอร์เดอร์ที่ออกในสมัยรัชกาลที่ ๔ ที่มีลักษณะเป็นหนังสือพิมพ์กับคล้ายในปัจจุบัน คือ ได้มีการเสนอข่าวเหตุการณ์ต่างๆ มากขึ้น โดยข่าวที่นำมาลงมีทั้งข่าวจากในและนอกประเทศในปริมาณใกล้เคียงกัน ซึ่งพบว่าการนำเสนอความรู้ด้านการแพทย์ สารคดีความรู้ต่างๆ มีน้อยลง

หนังสือพิมพ์ของหมอบรัดเลย์นอกจากเป็นแหล่งความรู้ ให้ข่าวเหตุการณ์บ้านเมืองแล้ว หนังสือพิมพ์ยังเป็นสื่อที่มีบทบาทต่อสังคม โดยเป็นสื่อกลางระหว่างประชาชนกับรัฐบาล ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น และร้องเรียน

เรื่องราวต่างๆ ผ่านทางหนังสือพิมพ์ให้ทางการได้ทราบเพื่อดำเนินการแก้ไขต่อไป จึงเป็นวิธีที่ง่ายและสะดวกรวดเร็วกว่าการร้องเรียนต่อรัฐที่ยุ่งยาก ต้องผ่านขั้นตอนต่างๆ มากมาย ซึ่งต้องใช้เวลานานกว่าคดีความที่ร้องเรียนได้รับการพิจาณาตัดสิน และใช้เวลานานกว่าที่ปัญหาต่างๆ จะได้รับการแก้ไข ส่วนรัฐบาลก็ได้อาศัยประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ ในการแจ้งประกาศของทางราชการให้ประชาชนทราบ ผ่านทางหน้าหนังสือพิมพ์ ประชาชนจึงมีโอกาสได้รับรู้ข่าวสารของทางราชการมากขึ้น

หนังสือจดหมายเหตุฯ บางกอกรีคอร์เดอร์ นับว่าเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในช่วงระยะเวลาระหว่างรัชกาลที่ ๓ และรัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ผู้เขียนจึงได้นำหนังสือจดหมายเหตุฯ บางกอกรีคอร์เดอร์มาศึกษา โดยศึกษาถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในยุคนั้นซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่หนังสือจดหมายเหตุฯ บางกอกรีคอร์เดอร์ได้ตีพิมพ์เผยแพร่

การศึกษาหนังสือดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในหนังสือจดหมายเหตุฯ บางกอกรีคอร์เดอร์ เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลในสังคม ได้แก่ ประชาชน ข้าราชการ และรัฐบาล โดยผู้วิจัยได้แยกปัญหาออกเป็น ๓ กลุ่มคือ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการ และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐ โดยปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ได้แก่ การประทุษร้ายต่อร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สิน การคมนาคมทางน้ำ การปลอมแปลงเงิน และการเกิดอัคคีภัย เป็นต้น สำหรับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการ มักเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ละเลยต่อหน้าที่ และการใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ ได้แก่ การกดขี่ข่มเหง รีดไถราษฎร การฉ้อราษฎรบังหลวง เป็นต้น ท้ายสุดคือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐ ในการดำเนินการเพื่อให้รอดพ้นจากการคุกคามโดยชาติตะวันตก ซึ่งในหนังสือพิมพ์นี้ได้กล่าวไว้แต่เพียงเรื่องการคุกคามของฝรั่งเศส เรื่องกรณีการยึดครองกัมพูชา และการอวดอ้างอำนาจของกงสุลฝรั่งเศสในกรุงเทพฯ ปัญหาสังคมที่ตีพิมพ์อยู่ในหนังสือจดหมายเหตุฯ บางกอกรีคอร์เดอร์ พบว่าข่าวปัญหาสังคมที่ปรากฏมากที่สุด คือ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประชาชนที่เกิดขึ้นจากการประทุษร้ายต่อร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สิน ได้แก่ การทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกาย อาชญากรรม ลักทรัพย์ ฉ้อโกง เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยแม้ในปัจจุบัน

การศึกษาเรื่อง “ปัญหาสังคมที่ปรากฏในหนังสือจดหมายเหตุฯ บางกอกรีคอร์เดอร์” นี้ ผู้วิจัยพบว่าการพิมพ์ต้นฉบับมีข้อผิดพลาดอยู่เป็นจำนวนมาก ได้แก่ ประการแรก เรื่องความผิดพลาดในการตีพิมพ์ วันเดือนปีทางจันทรคติที่ระบุไว้ในบางฉบับไม่ตรงกับข้อเท็จจริง จึงต้องใช้วันเดือนปีทางสุริยคติที่ได้ตีพิมพ์ไว้เป็นภาษาอังกฤษมาเทียบ ประการที่สอง พบว่าเลขหน้าของหนังสือพิมพ์ผิดพลาดในบางเล่ม ทำให้การอ้างอิงค่อนข้างสับสน มีเลขหน้ากระโดดหรือซ้ำอยู่หลายแห่ง ประการที่สาม บทความที่ตีพิมพ์มีคำผิดเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นภาษาโบราณ บางคำอาจเกิดจากการเรียงพิมพ์ผิดพลาด หรือมีความหมายตามนั้นจริงๆ จึงยากแก่การตีความ ประการสุดท้าย เรื่องการทำความเข้าใจ และตีความหมายของเนื้อหา เนื่องจากภาษาที่ใช้ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่ใช้คำทับศัพท์โดยสะกดด้วยภาษาไทย ตามสำเนียงที่คนไทยในยุคนั้นนิยมออกเสียง ทำให้ประสบปัญหาการตีความหมาย ว่าต้องการสื่อถึงคำใดในภาษาอังกฤษ และพบว่าคำๆ เดียวกันแต่เขียนสะกดต่างกันหลากหลายแบบ เช่น การสะกดภาษาไทยชื่อข้าราชการและเจ้านาย และการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ เพื่อแสดงชื่อสถานที่ ยศ ตำแหน่ง คน สัตว์ และสิ่งของ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้คำที่พบบ่อยที่สุด นอกจากนี้ภาษาที่ใช้ในหนังสือจดหมายเหตุฯ บางกอกรีคอร์เดอร์ เป็นภาษาเก่าที่มีโครงสร้างของภาษา และสำนวนคำพูดที่ต่างจากในปัจจุบัน การเข้าใจความหมาย และการตีความจึงเป็นเรื่องยาก ต้องใช้เวลาอ่านทำความเข้าใจหลายๆ ครั้ง และต้องอาศัยการเดาความหมายจากประโยคข้างเคียงหรือเรื่องที่กล่าวถึง อีกทั้งผู้เขียนบทความและบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มิใช่คนไทย แต่เป็นชาวอเมริกันที่อาศัยอยู่ในเมืองไทยมานาน บทความที่เขียนบางครั้งอ่านแล้วเข้าใจยาก ดังนั้นจึงเสนอให้มีผู้ที่สนใจทำการศึกษาหนังสือจดหมายเหตุฯ บางกอกรีคอร์เดอร์ ทำการวิจัยทางด้านการใช้ภาษา หรือการแปลความของหนังสือจดหมายเหตุฯ บางกอกรีคอร์เดอร์โดยตรงให้มากขึ้น ประการสุดท้าย ข่าวที่หมอบรัดเลย์นำเสนอแตกต่างจากการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน คือ เนื้อหาของข่าวบางครั้งสั้นเกินไปเหมือนการพาดหัวข่าวไม่ชัดเจน ขาดรายละเอียดของข่าว และขาดการติดตามข่าวทำให้ข่าวที่ตีพิมพ์ไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นบางข่าวจึงเป็นข่าวที่กล่าวขึ้นมาลอยๆ แล้วหายไป ไม่มีรายละเอียดและข้อมูลมากนัก ต้องศึกษาจากหลักฐานร่วมสมัยที่ได้กล่าวถึงเรื่องเดียวกันประกอบ และข่าวนำเสนอบางครั้งขาดการกลั่นกรอง เมื่อติดตามแล้วจึงทราบว่าเป็นเพียงข่าวลือ

หนังสือจดหมายเหตุฯ บางกอกรีคอร์เดอร์ นับเป็นแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่บอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ในระหว่างสมัยรัชกาลที่ ๓ – ๔ และเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นต้นที่ควรค่าแก่การศึกษา ซึ่งพบว่ายังไม่มีผู้ทำการศึกษาเรื่องราวในหนังสือจดหมายเหตุฯ บางกอกรีคอร์เดอร์โดยตรงทางด้านประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย เพราะเป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวกับการที่เมืองไทยเริ่มเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อันเนื่องจากการปรับปรุงประเทศให้เป็นแบบสมัยใหม่

เสมือนทิพย์ ศิริจารุกุล. (๒๕๔๘). *ศึกษาการเปลี่ยนแปลงการบริโภคอาหารของคนไทยในเขตเมืองหลวงระหว่าง พ.ศ.๒๓๙๔ – ๒๕๓๔.* ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์ไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชมพูนุท นาคีรักษ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทัศนีย์ สุปรีชากร.

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาการเปลี่ยนแปลงการบริโภคอาหารของคนไทยในเขตเมืองหลวง พ.ศ.๒๓๙๔ – ๒๕๓๔ โดยศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พัฒนาการการบริโภคอาหาร และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงการบริโภคอาหารที่มีต่อสังคมไทย

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริโภคอาหารของคนไทยโดยเฉพาะในเขตเมืองหลวง ได้แก่ การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในยุคปรับตัวให้ทันสมัย อิทธิพลการบริโภคอาหารของต่างชาติที่เด่นชัด คือ การรับวัฒนธรรมการบริโภคอาหารจากยุโรปและจีน นโยบายรัฐนิยมของจอมพล ป.พิบูลสงครามและผลกระทบจากสงครามโลกครั้งที่สอง อิทธิพลของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ยุคสงครามเย็น และการขยายตัวของชนชั้นกลางในสังคมไทยจนถึงสิ้นสุดสมัยรัฐบาลพลเอก ชาติชาย ชุณหวัณ ที่การขยายตัวทางเศรษฐกิจได้รับการกระทบกระเทือนอย่างรุนแรง

การเปลี่ยนแปลงการบริโภคอาหารที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว สามารถพิจารณาในประเด็นสำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและพฤติกรรมการบริโภค การเปลี่ยนแปลงการบริโภคอาหารของคนไทย ได้แก่ รูปแบบของอาหาร ประเภทของอาหาร ธรรมเนียมการบริโภค การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบในการบริโภคอาหาร ได้แก่ อุปกรณ์และภาชนะประกอบอาหาร เครื่องครัวและเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร เครื่องปรุงอาหาร รวมถึงสถานที่ประกอบอาหาร

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงการบริโภคอาหารที่มีต่อสังคมไทย ทั้งในกรุงเทพมหานครและทั่วประเทศ ได้แก่ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ เกิดการขยายตัวของร้านจำหน่ายอาหารในรูปแบบต่างๆ เช่น ภัตตาคาร ร้านอาหาร หาบเร่ แผงลอย รถเข็น รวมทั้งธุรกิจด้านอาหารต่างๆ เช่น โรงงานผลิตอาหารกระป๋อง อาหารสำเร็จรูป อาหารกึ่งสำเร็จรูป อาหารแช่แข็ง สำหรับบริโภคภายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ ผลกระทบด้านสังคม ได้แก่ การขยายตัวของการศึกษาด้านอาหารและโภชนาการ การขยายตัวด้านการประกอบอาชีพทั้งในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค ทั้งในภาคการผลิต การจำหน่ายและการให้บริการ นอกจากนี้ยังมีผลกระทบด้านคุณภาพชีวิตและสุขภาพอนามัย เช่น ปัญหาสารพิษตกค้างในอาหารสำเร็จรูป อาหารสดและแห้ง รวมทั้งปัญหาสุขภาพ จากค่านิยมการบริโภคที่เปลี่ยนไป ส่งผลให้ภาครัฐและภาคเอกชนหันมารณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของสุขภาพและเกิดกระแสความนิยมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพมากขึ้น

มิตรชัย กุลแสงเจริญ. (๒๕๔๘). *หนังสือพิมพ์ชิงเสียนเยอะเป้า : ภาพสะท้อนสังคมไทยในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (พ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๐๖).* ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วงเดือน นาราสัจจ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชมพูนุท นาคีรักษ์, รองศาสตราจารย์ ชิน ไทยภิรมย์สามัคคี.

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ศึกษาสภาพสังคมไทยในสมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยวิเคราะห์ข่าวที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ชิงเสียนเยอะเป้า และหนังสือพิมพ์ในเครือ ระหว่างพ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๐๖ จากการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์ฉบับดังกล่าว ซึ่งสนับสนุนแนวทางเสรีประชาธิปไตยของสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลจีนก๊กมินตั๋ง ได้สะท้อนภาพสังคมไทยในสมัยนี้ว่ารัฐบาลใช้ความเข้มงวดในการปกครอง และพัฒนาประเทศทุกด้าน ทั้งการจัดระเบียบสังคม การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและการพัฒนาเมืองหลวง การพัฒนาเหล่านี้มุ่งเน้นความเจริญของประเทศและคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบต่อประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะต่อชาวจีนในประเทศไทยที่ต้องปรับวิถีชีวิตของตน ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในขณะนั้น

อนึ่ง หนังสือพิมพ์ดังกล่าวยังให้ข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตและปัญหาของชาวจีนโดยเฉพาะที่พำนักอยู่ในเขตเมืองหลวงและปริมณฑลในช่วงเวลาที่รัฐบาลไทยดำเนินนโยบายปราบปรามคอมมิวนิสต์อย่างเข้มงวด และแก้ปัญหาของสังคมไทยในขณะนั้น

นอกจากการศึกษาดังกล่าวแล้ว ยังพบว่าการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ชิงเสียนเยอะเป้า ไม่เพียงเป็นสื่อกลางของชุมชนชาวจีนในประเทศไทย หรือมุ่งสะท้อนข้อเท็จจริงและนโยบายของรัฐบาลให้แก่ชาวจีน หากยังต้องการช่วยรักษาผลประโยชน์ของชาวจีนในประเทศไทยให้ชาวจีนปฏิบัติตามนโยบายของรัฐเพื่อความปลอดภัยของชาวจีนเอง และเพื่อประสานความเข้าใจระหว่างรัฐบาลกับชาวจีนในประเทศไทยอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อนให้ชาวจีนทั้งหลายสามารถดำรงชีวิตอยู่ในประเทศไทยได้อย่างผาสุกและปลอดภัย